

Rīgā, 2016. gada 24. oktobrī

Adresāts:
SIA "Kaugas"
Reģ.nr. 52103074671
Ļāvu iela 17
Liepāja LV-3411, Latvija

Kopija:
Dabas aizsardzības pārvalde
Baznīcas iela 7
Sigulda LV-2150, Latvija

EKSPERTA ATZINUMS

Nr. 2016/18

1. Eksperta atzinuma mērķis

Eksperta atzinuma sagatavošanas mērķis ir pēc SIA "Kaugas" pasūtījuma Dabas aizsardzības pārvaldes publiskā iepirkuma "Aleju apsekošana un izvērtēšana" (Nr. DAP 2016/22) ietvaros sniegt eksperta vērtējumu par 22.11.2005. MK noteikumos Nr.888 "Noteikumi par aizsargājamām alejām" iekļauto **Grancovas aleju** tās izpētes un robežu izvērtēšanas kontekstā. Mērķa sasniegšanai izvirzīti šādi uzdevumi (1) izvērtēt alejas aizsardzības statusu un tās novērtējumu teritorijas plānošanas dokumentos (2) veikt alejas apsekošanu dabā, lai pārbaudītu, vai alejā ir īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju atradnes, novērtēt alejas nozīmi konstatēto īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju sugu saglabāšanā ilgtermiņā (4) sniegt rekomendācijas nepieciešamo apsaimniekošanas pasākumu veikšanai alejā konstatēto īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju sugu saglabāšanas kontekstā (5) pēc projekta "Aleju apsekošana un izvērtēšana" tehniskajā specifikācijā atrodamās aleju apsekošanas un dižkoku uzmērīšanas anketas reģistrēt alejas koku skaitu, alejas kopgarumu, kā arī reģistrēt alejā augošos dižkokus. (6) apzināt pieejamo kultūrvēsturisko informāciju par Grancovas aleju (7) balstoties uz izpētes rezultātiem sniegt ieteikumus par alejas robežas optimālo novietojumu no bioloģiskās vērtības, alejas saglabāšanas viedokļa un ainaviskās situācijas.

Eksperta atzinums ir sagatavots par sugu grupām – sūnas, ķērpji. Atzinumā ir sniegta informācija par 14.11.2000. LR MK noteikumos Nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu" uzskaitītājam sūnu un ķērpju sugām.

Eksperta atzinums ir sagatavots divos identiskos eksemplāros (katrs uz 6 lpp), viens no tiem tiek iesniegts atzinuma pasūtītājam SIA "Kaugas", otrs paliek eksperta rīcībā).

2. Eksperta atzinuma sagatavošanas metodes

Alejas esošais aizsardzības statuss noteikts, balstoties uz Dabas datu pārvaldības sistēmas "Ozols" datiem, kā arī Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem par īpaši aizsargājamajām dabas teritorijām. Alejas statusa izvērtējums teritorijas plānošanas dokumentos sniegts, aplūkojot 13.10.2011. LR Teritorijas attīstības plānošanas likuma 5. pantā minētos dokumentus teritorijai, kurā atrodas aleja. Šie dokumenti ir (1) nacionālajā līmenī - Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija un Nacionālais attīstības plāns (2) reģionālajā līmenī - plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija un attīstības programma (3) vietējā līmenī - vietējās pašvaldības ilgtspējīgas attīstības stratēģija, attīstības programma, teritorijas plānojumi, lokālpilnoājumi, detālpilnoājumi. Atzinumā apskatīti tieši reģionāla un vietējā līmeņa teritorijas plānošanas dokumenti, īpašu uzmanību pievēršot vietēja līmeņa plānošanas dokumentiem, jo tie vistiešāk nosaka attiecīgās teritorijas izmantošanu.

Datu iegūšanā par īpaši aizsargājamajām sūnu un ķērpju sugām izmantota vizuālās uzskaites metode, alejā veicot katra alejas koka apskati ar mērķi konstatēt aizsargājamās sūnu un ķērpju sugas. Visas aizsargājamo sugu atradnes un dižkoki kartēti izmantojot GPS uztvērēju Garmin GPSmap 64 (izmantota LKS-92 koordinātu sistēma).

Alejā veikta dižkoku uzmērīšana, aizpildot dižkoku anketu. Koku diametri noteikti ar mērlenti 1,3 m augstumā virs sakņu kakla, kā arī 1,3 m augstumā virs zemes. Koku augstums noteikts vispirms dabā uzņemot dižkoka fotogrāfiju, kurā redzams dižkoks un pie koka novietota mērlente viena metra augstumā. Augstuma uzmērīšana veikta datorā GIMP 2.8. programmā ar *Measure tool* rīku, izmērot attēlotā dižkoka un pie tā novietotās mērlentes augstumu pikseļos un pēc tam proporcionāli izrēķinot koka augstumu metros.

Alejas kopgarums noteikts *Google maps* karšu pārlūkā atrodot attiecīgo aleju un izmantojot pārlūkā pieejamo attāluma mērīšanas funkciju.

Par aleju aizpildīta aleju apsekošanas anketa, izņemot sadaļas par apdraudējumiem un alejas ieteicamo apsaimniekošanu. Alejas koku uzskaitē veikta, izejot aleju visā tās garumā un uzskaitot katru aleju veidojošo koku (atzīmēta koka suga un stāvoklis skalā no 1-5, kur 1 apzīmē mirušo koku, bet 5-ideālu stāvokli), atzīmēti arī celmi un tukšās vietas alejas koku rindās, kur kādreiz ir auguši alejas koki. Uzskaitē nav ietverti izteikti jaunāki un nesen stādīti koki. Raksturīgo koku diametra un augstuma mērījumiem izmantotas iepriekš aprakstītās dižkoku uzmērīšanas metodes. Apsekošanas anketā norādītās koordinātas uzņemtas ar GPS uztvērēju Garmin GPSmap 64 (izmantota LKS-92 koordinātu sistēma).

Kultūrvēsturiskā informācija par Grancovas aleju apzināta interneta resursos un Latvijas Nacionālajā bibliotēkā.

3. Alejas aizsardzības statuss

Grancovas aleja ir valsts nozīmes aizsargājams dabas piemineklis – aizsargājama aleja. Grancovas alejas statusu, aizsardzības un izmantošanas noteikumus nosaka 02.03.1993. likums "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām", kā arī uz tā pamata izdotie 16.03.2010. MK noteikumi Nr. 264 "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi" un 22.11.2005. MK noteikumi Nr. 888 "Noteikumi par aizsargājamām alejām".

4. Alejas novērtējums teritorijas plānošanas dokumentos

Grancovas aleja atrodas Daugavpils novada Kalupes pagasta teritorijā.

Teritorijas izmantošanu vietējā līmenī nosaka šādi teritorijas plānošanas dokumenti:

- Daugavpils novada teritorijas plānojums 2012. – 2023. gadam
- Daugavpils novada attīstības programma 2012. – 2018. gadam
- Daugavpils novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2015. - 2030. gadam.

Reģionālā līmenī teritorijas attīstību nosaka:

- Latgales programma 2010 – 2017
- Latgales stratēģija 2030.

Daugavpils novada teritorijas plānojuma 2012. – 2023. gadam paskaidrojuma rakstā Grancovas aleja atzīmēta kā aizsargājama aleja. Teritorijas plānojuma saistošajā daļā – Daugavpils novada teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu 395. punkts noteic, ka dabas pieminekļu teritoriju izmantošanas pamatnoteikumus nosaka 16.03.2010. Ministru kabineta noteikumi Nr. 264 “Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”. Teritorijas plānojuma grafiskajā daļā Grancovas aleja kā aizsargājama aleja attēlota Kalupes pagasta teritorijas plānotās (atļautās) izmantošanas kartē.

Daugavpils novada attīstības programmā 2012. – 2018. gadam Grancovas aleja konkrēti nav minēta. Attīstības programmā kā viena no vidēja termiņa prioritātēm noteikta novada kultūras un dabas telpas identitātes saglabāšana. Attīstības programmas stratēģiskais mērķis ir panākt sabalansētu Daugavpils novada teritorijas attīstību, iedzīvotāju dzīves kvalitātes paaugstināšanu, dabas un kultūrvēsturisko vērtību saglabāšanu un prasmīgu izmantošanu.

Daugavpils novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2015. - 2030. gadam Grancovas aleja konkrēti nav minēta. Stratēģijā norādīts, ka īpaši aizsargājamās dabas teritorijas aizņem ¼ novada platības, atzīmēts, ka novadā, ieskaitot dižkokus, atrodas 107 dabas pieminekļi.

Latgales programmā 2010 – 2017 un Latgales stratēģijā 2030 nav informācijas par Grancovas aleju. Šajos plānošanas dokumentos galvenais uzsvars likts uz Latgales reģiona ezeriem kā dabas tūrisma veicinošām dabas teritorijām.

5. Alejas apsekošana

Grancovas aleja apsekota 2016. gada 17. septembrī plkst. 10:10 – 16:10. Apsekošanas laikā ir apmācies, vēss laiks, neliels vējš.

6. Alejas un tai piegulošās teritorijas vispārīgs raksturojums

Grancovas alejas shēma un robežu apraksts dots 22.11.2005. MK noteikumu Nr.888 “Noteikumi par aizsargājamām alejām” 9. pielikumā. Grancovas aleja izvietota gar zemes ceļu, kas pagriežas no Spoģu – Kalupes ceļa virzienā uz Grancovu. Aleju pamatā veido dažāda vecuma liepas, kas stādītas vienā rindā katrā ceļa pusē (1. attēls). Vecākās liepas ir ļoti lielu dimensiju, lielākoties tās veido divi vai

vairāki kopā saauguši stumbri (2. attēls), lielākā daļa alejas vecāko liepu ir ar dobumiem.

Pēc Dabas datu pārvaldības sistēmā "Ozols" pieejamās informācijas Grancovas alejā aug 5 dižkoki. Apsekošanas laikā alejā kopā uzmērīta 21 dižliepa, vēl vairākas alejas liepas ir tuvu dižkoka izmēriem. Līdzās vecākajiem kokiem aleju veido arī mazu līdz vidēju dimensiju jaunāku liepu stādījumi. Alejā kopā uzskaitīti 98 koki, no tiem 95 liepas un 3 kļavas.

1.attēls. Grancovas aleja. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.

2.attēls. Grancovas alejas dižliepas. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.

Alejas daļā tuvāk Grancovas centram abās alejas rindās ir dažāda garuma pārrāvumi bez kokiem un aleja kopumā ir vairāk fragmentāra. Alejas koku dobumos un ap kokiem vietām samesti atkritumi (3. - 4. attēls).

3.attēls, Atkritumi pie alejas liepas. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.

4. attēls. Atkritumi alejas liepas dobumā. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.

Alejai piegulošo teritoriju veido lauksaimniecības zemes, lauku viensētas, kā arī vairākas pamestas lauku viensētas. Paraleli alejai stiepjas virszemes elektrolīnija, kas vietām aleju šķērso. Pēc vietējo iedzīvotāju stāstītā elektrolīnijas uzkopšanas darbu laikā nogriezti elektrolīnijai tuvāko alejas liepu zaru gali.

7. Alejā konstatētās īpaši aizsargājamās sūnu un ķērpju sugas un alejas nozīme šo sugu saglabāšanā

Grancovas alejā nav konstatētas īpaši aizsargājamās sūnu sugas. Alejā konstatētas 3 īpaši aizsargājamās ķērpju sugas - brūngalvainā henotēka *Chaenotheca phaeocephala* (4 atradnes), kausveida pleurostikta *Pleurosticta acetabulum* (3

atradnes) un liepu parmelīna *Parmelina tiliacea* (2 atradnes). *Parmelina tiliacea* kopumā konstatēta tikai divās no projekta laikā apsekotajām 59 īpaši aizsargājamām alejām, tāpēc Grancovas aleja citu aizsargājamo aleju vidū ir īpaši nozīmīga sugas saglabāšanā. *Pleurosticta acetabulum* atradnes ir labā stāvoklī, īpaši bagātīga atradne alejā atzīmēta uz vienas no alejas dižliepām, kur sugas laponis noklāj aptuveni 0,3 kvadrātmetru lielu laukumu (4. attēls). *Chaenotheca phaeocephala* pārsvarā konstatēta vecāko, lielo dimensiju liepu mizas rievās.

1.attēls. Īpaši aizsargājamā ķērpju suga kausveida pleurostikta *Pleurosticta acetabulum* uz dižliepas Grancovas alejā. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.

2.attēls. Īpaši aizsargājamā ķērpju suga liepu parmelīna *Parmelina tiliacea* uz liepas Grancovas alejā. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.

8. Ieteikumi alejas apsaimniekošanai

No alejā sastopamo īpaši aizsargājamo ķērpju viedokļa prioritāri nepieciešams saglabāt šo sugu atradnes kokus, kā arī alejas lielo dimensiju liepas, kas ir īpaši nozīmīgas kā esošās un potenciālās īpaši aizsargājamo ķērpju sugu dzīvotnes. Alejā nepieciešams izvākt atkritumus no koku dobumiem un ap kokiem. Alejas koku rindu pārrāvumus ieteicams atjaunot, stādot jaunas liepas, lai ilgtermiņā novērstu alejas fragmentāciju un radītu jaunas sugu dzīvotnes.

9. Alejas kultūrvēsture

Grancovas alejas vecākās liepas stādītas Katrīnas II laikā, tomēr izsmelšāka informācija par alejas kultūrvēsturi apskatītajos interneta un bibliogrāfiskajos avotos nebija pieejama.

10. Ieteikumi alejas robežu izmaiņām

Nemot vērā apkopoto informāciju par alejā konstatētajām aizsargājamo sugu dzīvotnēm, alejas kultūrvēsturisko nozīmi un alejas ainavisko situāciju, ieteicams aleju saglabāt valsts nozīmes aizsargājamo aleju sarakstā tās esošajās robežās.

11. Atzinumā norādītie normatīvie akti

Noteikumi par aizsargājamām alejām: Ministru kabineta 2005. gada 22. novembra noteikumi Nr. 888, Latvijas Vēstnesis, 2005, 8. augusts, Nr. 196 (3354)

Teritorijas attīstības plānošanas likums: LR 2011. gada 13. oktobra likums, Latvijas Vēstnesis, 2011, 2. novembris, Nr.173 (4571)

Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām: LR 1993. gada 2. marta likums, Latvijas Vēstnesis, 1993, 25. martā, Nr. 5

Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi: Ministru kabineta 2010. gada 16. marta noteikumi Nr. 264, Latvijas Vēstnesis, 2010, 30. martā, Nr. 50 (4242)

12. Atzinumā norādītie teritorijas plānošanas dokumenti

Daugavpils novada teritorijas plānojums 2012. – 2023. gadam. Apstiprināts ar Daugavpils novada domes 2014. gada 2. jūlija lēmumu Nr. 667 (protokols Nr. 15, 1. §). Izstrādātājs: Daugavpils novada domes Attīstības nodaļas Plānošanas daļa. Pieejams: <http://www.daugavpilsnovads.lv/daugavpils-novada-teritorijas-planojums>

Daugavpils novada attīstības programma 2012. – 2018. gadam. Apstiprināta ar Daugavpils novada domes 2013. gada 16. maija lēmumu Nr. 490 (Protokols Nr. 14., 81. §). Pieejama: <http://www.daugavpilsnovads.lv/daugavpils-novada-attistibas-programma>

Daugavpils novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2015. - 2030. gadam. Apstiprināta ar Daugavpils novada domes 2016. gada 29. septembra lēmumu Nr.850 (protokols Nr.20, 9. §) Pieejama: <http://www.daugavpilsnovads.lv/daugavpils-novada-ilgtspejigas-attistibas-strategija>

Latgales programma 2010 – 2017. Apstiprināta ar 2010.gada 1.decembra Latgales plānošanas reģiona Attīstības padomes sēdes lēmumu. Izstrādātājs: “Grupa 93”. Pieejama: <http://www.latgale.lv/lv/padome/planosana>

Latgales stratēģija 2030. Apstiprināta ar 2010.gada 1.decembra Latgales plānošanas reģiona Attīstības padomes sēdes lēmumu. Pieejama: <http://www.latgale.lv/lv/padome/planosana>

Atzinuma sniedzējs

Evita Oļehnoviča
Sugu un biotopu eksperte biotopu grupās: meži un virsāji, purvi;
sugu grupā: sūnas

Sertifikāta numurs: 128

Sertifikāta derīguma termiņš: 13.11.2014.- 12.11.2017.